

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба номи

Садриддин Айни

доктори илмҳои таърих, профессор

Ибодуллозода А. И.

22» 05 2026

ХУЛОСАИ

кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва фарҳангшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни доир ба диссертатсияи Файзуллозода Хайрулло Ҳадиятулло дар мавзӯи «Заминаҳои ташаккул ва инкишофи ҳамбастагии иҷтимоӣ дар Тоҷикистон дар давраи истиқлоли давлатӣ: хусусият, назария ва амалия» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D050100 – сотсиология.

Дар ҷараёни омода намудани диссертатсия Файзуллозода Хайрулло Ҳадиятулло докторанти PhD-и фалсафа, доктор аз рӯи ихтисоси 6D050100 – Сотсиология (6D050103 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ) дар кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва фарҳангшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни ба ҳисоб рафта, таҳқиқотро дар кафедра ба анҷом расонидааст.

Диссертант Файзуллозода Х. Ҳ. соли 2019 зинаи магистратура дар кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва фарҳангшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни аз рӯи ихтисоси фалсафа хатм намудааст. Номбурда бо фармоиши ректори Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни аз 01.09.2019, №483 хк. ба ҳайси ассистенти кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи донишгоҳи мазкур ба кор қабул карда шудааст.

Ҳамзамон, мувофиқи фармони №486-ОД аз 28.09.2020 ба шӯъбаи омоданамоеи мутахассисони илмӣ ва илмию омӯзгорӣ ҳамчун докторант аз рӯи ихтисоси 6D050100 – Сотсиология дохил шуда, онро мувофиқи фармоиши №901-СТ, аз 30.06.2023 хатм кардааст. Маълумотнома доир ба супоридани имтиҳони маҷмӯӣ 15.06.2023, №2 дода шудааст.

Аз таърихи 27.08.2025 тибқи фармоиши №325 бо сабабҳои оилавӣ ва хоҳиши худ аз вазифаи ассистентӣ озод карда шудааст.

Мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар Шӯрои олимони Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣи Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ аз 26.12.2020, протоколи №5/7,11 тасдиқ гардидааст.

Рохбари илмӣ: Ҳайдарзода Рустам Ҷӯра – доктори илмҳои фалсафа, профессор, директори Институти омӯзиши масъалаҳои давлатҳои Осиё ва Аврупои Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.

Диссертатсияи Файзуллозода Х. Ҳ. дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва фарҳангшиносии ДДОТ ба номи С. Айнӣ рӯзи 20 майи соли 2026 протоколи №10 муҳокима гардидааст. Дар муҳокимаи он мудири кафедра н.и.ф. дотсент Саидзода Г. З., д.и.ф. профессор Ҳайдарзода Р. Ҷ., д.и.ф. профессор Қаҳҳоров Ғ. Қ., д.и.ф. профессор Султонзода С. А., д.и.ф. профессор Назариев Р. З., д.и.ф. профессор Самиев Б. Ҷ., д.и.ф. Худойдодзода Ф. Б., д.и.ф. Зикирзода Ҳ. Ҳ., н.и.ф. дотсент Шомуродов Б. Б., н.и.ф. Мирасанов М. В., н.и.ф. дотсент Бердиев ва дигар аъзоёни кафедра иштирок доштанд. Ба диссертатсияи Файзуллозода Х. Ҳ. аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуд.

Кафедраи мазкур бо дар назардошти маводҳои нашршуда, хулосаҳои муқарризон ва иштирокчиён, аз рӯйи муҳокимаи диссертатсияи Файзуллозода Ҳайрулло Ҳадиятулло дар мавзӯи «Заминаҳои ташаккул ва инкишофи ҳамбастагии иҷтимоӣ дар Тоҷикистон дар давраи истиқлоли давлатӣ: хусусият, назария ва амалия» хулосаи зеринро қабул кард:

Мутобиқати ихтисос ва номи мавзӯ ба шиносномаи ихтисос ва муҳтавои диссертатсия. Таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Х. Ҳ. кори илмӣ анҷомёфта ба ҳисоб рафта, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 6D050100 – Сотсиология (6D050103 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ) мутобиқат мекунад. Он мустақилона иҷро гардида, дорои арзишу аҳаммияти назариявӣю методологӣ, амалӣ ва навгонии илмӣ мебошад. Дар рафти таҳқиқоти илмӣ ва таҳияи диссертатсия муаллиф аз усул ва равишҳои маъмули фалсафӣ ва сотсиологӣ истифода намуда, масъалаи ҳамбастагии иҷтимоиро дар шароити Тоҷикистон аз диди сотсиологӣ таҳлил намудааст.

Алоқамандии мавзӯи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки рушди илм, техника ва технология дар ҷумҳурӣ. Диссертатсияи мазкур аз рӯйи мазмуну муҳтавои худ ба самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, ки бо қарори

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 феввали соли 2025, №114 тасдиқ гардидааст, алоқаманд буда, бо дигар стратегияҳову барномаҳои афзалиятноки ҷумҳурӣ низ мутобиқ мебошад. Аз ҷумла бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 июли соли 2013, № 288 «Дар бораи Консепсияи миллии таҳқиқоти илмӣ мақсаднок оид ба масъалаҳои рушди инсон, таъмини минбаъдаи принципҳои демократӣ ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ барои солҳои 2013–2028», «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» аз соли 2016, №636, «Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқи инсон барои давраи то соли 2038» аз соли 2023, №357, «Стратегияи танзими равандҳои муҳоҷират дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040» аз соли 2023, №309, «Консепсияи сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи дин» аз соли 2018, №1042 ва «Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025» аз соли 2021, №187.

Дар робита бо ин қарорҳо ва стратегияҳо бояд қайд намуд, ки мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ бо масъалаҳои муҳими таҳкими давлатдорӣ миллий, ҳифзи ваҳдати миллий, рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ, таҳкими ҳувиёти миллий, таъмини суботи сиёсӣ ва амнияти иҷтимоӣ иртиботи мустақим дорад. Вобаста ба ин, шоистаи зикр аст, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ дар марҳилаи муосири рушди худ бо як қатор таҳдидҳо ва таҳаввулотҳои иҷтимоӣ, сиёсӣ ва фарҳангӣ рӯ ба рӯ гардидааст, ки яке аз муҳимтарин ва ҳассостарини онҳо заифшавии ҳамбастагии иҷтимоӣ мебошад. Ин раванд дар натиҷаи таъсири омилҳои гуногун, аз ҷумла ҷаҳонишавии босуръат, муҳоҷирати оммавии аҳоли, инчунин густариши идеологияҳои экстремистӣ ва террористӣ ба вуҷуд омада, тадриҷан ба коста гардидани арзишҳои анъанавии ҳамдигарфаҳмӣ, масъулиятшиносӣ, эътимоди иҷтимоӣ ва эҳсоси тааллуқ ба ҷомеа мусоидат менамояд. Дар ҷунин шароит масъалаи таҳкими ҳамбастагии иҷтимоӣ ҳамчун яке аз омилҳои асосии таъмини суботи сиёсӣ, амнияти миллий ва рушди устувори давлатҳо аҳамияти махсус касб мекунад.

Диссертатсияи мазкур масъалаи ҳамбастагии иҷтимоиро ҳамчун як падидаи мураккаб ва бисёрҷанбаи иҷтимоӣ мавриди таҳқиқ қарор медиҳад, ки он ташаккули эътимоди байни шаҳрвандон ва ниҳодҳои давлатӣ, масъулияти мутақобилаи иҷтимоӣ, ҳамдигарфаҳмӣ ва эҳсоси тааллуқ ба ҷомеа, миллат ва давлатро дар бар мегирад. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки ин равандро дар шароити ҳоси Тоҷикистони соҳибистиклол, ки марҳилаҳои муҳими давлатсозӣ, барқарорсозии сулҳу ваҳдати миллий, гузариш ба

иктисоди бозорӣ ва ҳамгироӣ ба ҷомеаи ҷаҳониро паси сар намуда истодааст, аз дидгоҳи назариявӣ ва амалӣ таҳлил намояд.

Мутобиқати теъдод ва мазмун интишороти натиҷаҳои илмӣ ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он. Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Х. Ҳ. дар мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои доктараб инъикос ёфтаанд. Интишороти илмии муаллиф аз рӯйи мазмун ва муҳтаво ба мавзӯи диссертатсия пурра мутобиқат менамоянд. Доктараб вобаста ба мавзӯи таҳқиқоти илмии худ 4 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 3 мақола дар дигар маҷаллаҳои илмӣ ва 3 маъруза дар конференсияҳои ҷумҳуриявии илмӣ-назариявӣ ба нашр расонидааст. Теъдоди интишороти Файзуллозода Х. Ҳ. ба талаботи банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд.

Мавҷудияти санадҳои тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар амалия ё имконияти татбиқи онҳо. Натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ буда, дар самтҳои гуногуни ҳаёти ҷамъиятӣ метавонанд мавриди истифода қарор гиранд. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар таҳияи сиёсати давлатӣ дар самти таҳкими ваҳдати миллӣ, рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ, баланд бардоштани сатҳи ҳамдигарфаҳмӣ ва таҳаммулгароӣ, инчунин пешгирии равандҳои ифротгароӣ ва низоъҳои иҷтимоӣ истифода шаванд. Таъсириҳо ва ҳулосаҳои пешниҳодгардида метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, муассисаҳои таълимӣ, марказҳои таҳқиқотӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ҷиҳати таҳкими ҳамбастагии иҷтимоӣ ва ҳувияти миллӣ татбиқ гарданд. Модели назариявии ҳамбастагии иҷтимоӣ, ки дар диссертатсия таҳия шудааст, метавонад ҳамчун воситаи таҳлил барои муайян кардани нуқтаҳои осебпазири ҳамбастагӣ ва асоси методологӣ барои коркарди барномаҳои давлатии таҳкими ваҳдати миллӣ хизмат кунад. Инчунин, натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар раванди таълими фанҳои фалсафа, ҷомеашиносӣ, сиёсатшиносӣ, фарҳангшиносӣ ва дигар фанҳои иҷтимоӣ ҳамчун маводи илмӣ ва таълимӣ истифода шаванд.

Саҳми шахсии доктараб дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот дар ҳолатҳои зерин ифода меёбад: а) муайян намудани объект ва предмети таҳқиқот, асоснок намудани мақсад ва вазифаҳо, таҳияи фарзияи илмӣ дар бораи робитаи мутақобилаи омилҳои макросотсиологӣ ва микросотсиологӣ дар

ташаккули ҳамбастагӣ; б) таҳлили ҳамачонибаи адабиёти илмӣи ватанӣ ва хориҷӣ, муайян намудани дараҷаи омӯзиши мавзӯ ва коркарди асосҳои назариявӣи методологӣ; в) таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ (Конститутсия, стратегияҳои миллӣ, концепсияҳо) ва маводи эмпирикӣ; г) таҳияи пурсишнома, гузаронидани таҳқиқоти сотсиологӣ дар байни 320 нафар респондент дар соли 2023, коркарди оморӣ ва тафсири натиҷаҳо; д) пешниҳоди модели назариявӣи ҳамбастагии иҷтимоӣ дар ҷомеаи Тоҷикистон; е) таҳияи 10 мақолаи илмӣ вобаста ба мавзӯ ва масоили таҳқиқоти диссертатсионӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионӣи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон; ж) ҷамъбасти натиҷаҳо ва пешниҳоди тавсияҳои амалӣ барои таҳкими ваҳдати миллӣ ва ҳамбастагии иҷтимоӣ; з) таҳияи матни диссертатсия ва автореферат бо риояи тамоми талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ.

Диссертатсияи Файзуллозода Х. Ҳ. аз номгӯйи ихтисораҳо, мукаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳои амалӣ, рӯйхати адабиёт ва номгӯйи интишороти довталаб иборат мебошад. Дар матни диссертатсия 12 ҷадвал ва 1 намудори графикавӣ (Модели назариявӣи ҳамбастагии иҷтимоӣ) ҷойгир карда шуда, ҳаҷми он 209 саҳифаи компютерӣ мебошад.

Мундариҷаи асосии таҳқиқот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия дар мақолаҳои илмӣи муаллиф инъикос ёфтааст.

I. Мақолаҳои илмӣе, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Ҳамбастагии иҷтимоӣ аз дидгоҳи ҷомеашиносони классик [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Аҳбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2021. – №1. – С. 190–193. ISSN 0235–005X;

[2–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Таҳлили муқоисавӣи мафҳумҳои «ваҳдати миллӣ» ва «ҳамбастагии иҷтимоӣ» [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Аҳбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2022. – №3. – С. 168–172. ISSN 0235–005X;

[3–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Таҳлили мухтавоии таърифҳои «ваҳдати миллӣ» [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Паёми Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон, – 2023. – №9. – С. 174–181. ISSN 2074–1847;

[4–М] Ҳайдарзода Р. Ҷ., Файзуллаев Х. Ҳ. Таҳлили сотсиологии эълони «Соли маърифати ҳуқуқӣ» дар Тоҷикистон [Матн] / Р. Ҷ. Ҳайдарзода, Х. Ҳ. Файзуллаев // Осиё ва Аврупо, – 2024. – №2 (18). – С. 7–14. ISSN 2790–7198.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар дигар нашрияҳои илмӣ чон шудаанд:

[5–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Ҳамбастагии иҷтимоӣ аз дидгоҳи ҷомеашиносони муосир [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Муҳаққиқ (маҷаллаи илмӣ-омӯзишии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни). – Душанбе, Матбааи ДДОТ ба номи С. Айни. – 2019. – №28 (45). – С. 63–72.

[6–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Таҳлили мафҳум ва таърифҳои ҳамбастагии иҷтимоӣ [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ, силсила: илмҳои фалсафӣ. – 2021. – №3–4. – С. 128–132. ISSN 2710–4672;

[7–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Нақши ахлоқ ва тарбияи ахлоқӣ дар таҳкиму тадовуми ваҳдати миллӣ [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ, силсила: илмҳои фалсафӣ. – 2022. – №4 (8). – С. 60–65. ISSN 2710–4672;

[8–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Роҳи пешгирии гаройиши ҷавонон ба равияҳои динӣ–ифротӣ [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ–амалӣ дар мавзӯи «Терроризм ҳамчун омил таҳдидкунандаи пайдории давлатҳо дар шароити ҷаҳонишавӣ» (Донишгоҳи давлатии Данғара – 27.05.2023). – Душанбе, Матбааи ДМТ, 2023. – С. 38–42.

[9–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Нигоҳи фалсафӣ ба эълони «Соли маърифати ҳуқуқӣ» дар Тоҷикистон [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои мубрами фалсафаи муосир: мушкилот ва дурнамои он» (Донишгоҳи миллии Тоҷикистон – 12.03.2024). – Душанбе, Матбааи ДМТ, 2024. – С. 137–142.

[10–М] Файзуллаев Х. Ҳ. Масъалаи ҷалби ҷавонон ба ҷорабиниҳои фаъолиятҳои гурӯҳӣ ва нақши он дар таҳкими ваҳдати миллии ҷомеаи Тоҷикистон [Матн] / Х. Ҳ. Файзуллаев // Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявӣ дар мавзӯи «Ҳифзи ваҳдати миллӣ омил пешгирии хатарҳои ҷаҳонӣ» (ДДОТ ба номи С. Айни – 24/25.05.2024). – Душанбе, Матбааи ДДОТ ба номи С. Айни, 2024. – С. 37–44.

Масъалаҳои болозикрро ба назар гирифта, ҷаласа қарор кард:

1. Диссертатсияи Файзуллозода Ҳайрулло Ҳадиятулло дар мавзӯи «Заминаҳои ташаккул ва инкишофи ҳамбастагии иҷтимоӣ дар Тоҷикистон дар давраи истиқлоли давлатӣ: хусусият, назария ва амалия» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050100 –

Сотсиология (6D050103 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ) кори илмӣ анҷомёфта ва ба талаботи муқарраргардида пурра ҷавобгӯ ҳисобида шавад.

2. Диссертатсияи Файзуллозода Хайрулло Ҳадиятулло дар мавзӯи «Заминаҳои ташаккул ва инкишофи ҳамбастагии иҷтимоӣ дар Тоҷикистон дар давраи истиқлоли давлатӣ: хусусият, назария ва амалия» барои Ҳимоя дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-104 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон тавсия дода шавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва фарҳангшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни санаи 20 майи соли 2026 қабул гардидааст.

Дар маҷлис 22 нафар иштирок доштанд. Натиҷаҳои овоздихӣ: «тарафдор» – 22 нафар, «муқобил» – нест, «бетараф» – нест. Протоколи №10-уми ҷаласаи кафедраи фалсафа ва фарҳангшиносӣ аз 20 майи соли 2026.

Раиси ҷаласа:

**мудирӣ кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа
ва фарҳангшиносии ДДОТ ба номи С. Айни
номзади илмҳои фалсафа, дотсент**

Саидзода Г. З.

Котиби ҷаласаи

**кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа ва
фарҳангшиносии ДДОТ ба номи С. Айни**

Турдиева Ш. М.

Имзои Саидзода Г.З. ва Турдиева Ш. М.-ро тасдиқ мекунам:

**Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айни**

Қодирзода С.

22.05.2026